

Cökel hızı düşük olan bölge sınırı işletme için ekonomik sınır kabul edilse bile ortalama kalınlığı 40 cm ve ortalama organik karbon yüzdesi 15 dolayında olan bu yeni hammaddenin büyük bir rezervi olduğu şekil 1'den hesaplanabilir.

Türkiye'nin Karadeniz'deki ekonomik bölgesi içinde kalan bu sahanın

ulusal olanaklarımız ile araştırılması ve işletilebilirlik hesaplarının ülkemiz koşullarına göre yapılması gereğini, bir kez daha, belirtmeyi yazar bir görev bilmektedir.

DEĞİNİLEN BELGELER

Ross, D.A., Degens, E.T., MacIlvane, J. ve Hedberg, R.M., 1970 a, Recent sediments

of the Black Sea: Oceanus, 15, 4, 27-29.
Ross, D.A., Degens, E.T. ve MacIlvane, J., 1970 b, Black Sea: recent sedimentary history: Science, 170, 163-165.

Ross, D.A. ve Degens, E.T., 1974, Recent sediments of Black Sea; Degens, E.T. ve Ross, D.A., edl. The Black Sea-geology, chemistry and biology de: Am Assoc. Petroleum Geologists, Memoir 20, 183-199

Van Gölü'nde bilimsel amaçlı kıyı ötesi çalışmaları

ABDULLAH GEDİK *Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Ankara*

GİRİŞ

Van gölünde 29 Haziran - 7 Temmuz 1974 tarihleri arasında MTA Enstitüsü, Hamburg Üniversitesi, Zürih Teknik Üniversitesi işbirliği ile ayrıntılı çalışmalar yapılmıştır. Çalışmalar için Denizcilik Bankası'na ait Erek gemisi kiralanmıştır. Gemiye geçici olarak hava tabancası, manyetometre ve sismik aletler yerleştirilmiştir.

Van gölünde yapılan bu çalışmalar ayrıntılı olarak yayımlanacaktır. Bu yazıda çalışmalarla ilgili çok öz bilgiler verilmektedir.

DERİNLİK DAĞILIMI

Van gölünün derinliği hakkında günümüze kadar bir araştırma yapılmamıştır. Derinlik dağılımını gösterir bir harita hazırlamak üzere Van gölü bu çalışmada birçok sismik profille kesilmiştir (Şekil 1).

Van gölünde üç ana fizyografik bölge ayırt edilebilir: kuzeydoğuda Erciş bölgesi; güneydoğuda orta derinlikte Van bölgesi; Van Gölü'nün orta kısmındaki derin Tatvan bölgesi.

Erciş bölgesi 25 metreden az su derinliğine sahiptir. Holosen'de göl tabanının yükselmesi sonucunda meydana gelmiş yatay bir düzlüktür.

Van bölgesinde ani taban yükselimi ve alçalmalarıyla, 1 - 50 m arasında değişen basamak şeklindeki atımlar horst ve graben yapılarını yansıtır. Van bölgesinde horst ve grabenlere sık rastlanıldığı halde diğer bölgelerde hiçbir tektonik karışıklık görülmez.

Tatvan bölgesinin iç kısımlarında yatay, kıyıya yakın yerlerinde engebeli bir topoğrafya vardır. Sığ ortamdan derin ortama geçiş anidir. Bu geçiş birçok yerlerde kıydan birkaç yüz metre ileriden başlar. Van Gölü'nün en derin noktası bu bölgededir ve 457 metredir.

GÖL SUYUNUN ÖJELLİKLERİ

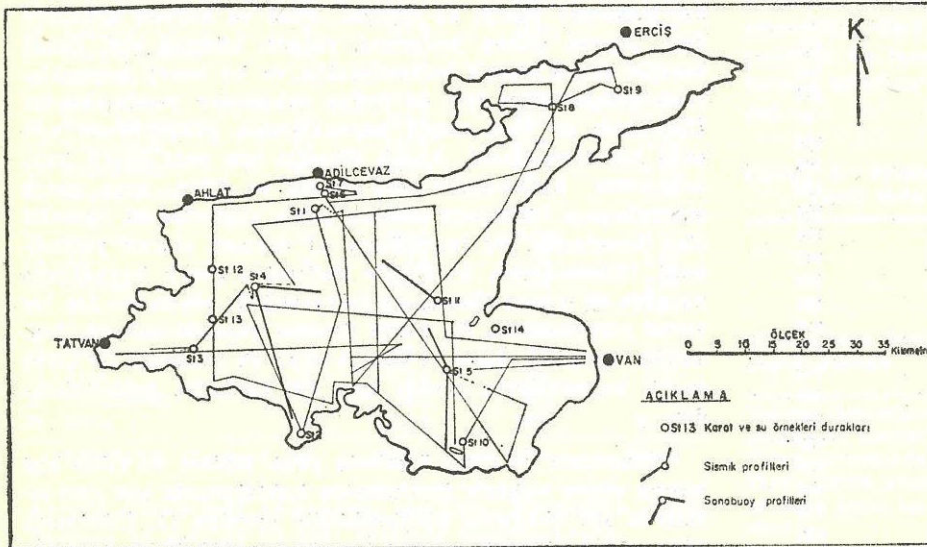
Toplam 12 durakta (Şekil 1) su örnekleri alınmış ve 1-30 metreler arasında sıcaklık ve iletkenlik ölçümleri yapılmıştır. Derin kısımlardan da Nansen şişeleriyle su örnekleri alınmış ve sıcaklıklar ölçülmüştür. Göl suyunun sıcaklığı yüzeyde 20-23°C dir. 50 metreden göl tabanına kadar ise 3,8 - 4,1 °C dir. İletkenlik 15800 - 17200 Siemen arasında değişmektedir.

JEOFİZİK ÖLÇÜLER

Van gölü'nün kuzeydoğusundaki Erciş bölgesi dışında 700 kilometre uzunluğunda sismik yansıma profilleri elde edilmiştir. Bu amaçla 5-30 ayak küplük hava tabancası kullanılmıştır. Ayrıca manyetik ölçmeler de yapılmıştır.

KAROTLAR

Van gölü'nün değişik kısımlarından (Şekil 1) toplam 9 karot alınmıştır. En uzun karot 10 metredir.

Şekil 1: Van gölünde yapılan çalışmada alınan sismik profiller; karot ve su örneği durakları.